

МІНІСТЕРСТВО БУДІВНИЦТВА, АРХІТЕКТУРИ
ТА ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Н А К А З

09.10.2006 N 329

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
6 грудня 2006 р.
за N 1274/13148

**Про затвердження Правил користування
трамваєм і тролейбусом у містах України**

Відповідно до Закону України "Про міський електричний транспорт" та на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 23.12.2004 N 1735 "Про затвердження Правил надання населенню послуг з перевезень міським електротранспортом"

Н А К А З У Ю:

1. Затвердити Правила користування трамваєм і тролейбусом у містах України, що додаються.
2. Визнати таким, що втратив чинність, наказ Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 18 листопада 1997 року N 22 "Про затвердження Правил користування трамваєм і тролейбусом у містах України", зареєстрований в Міністерстві юстиції України 2 грудня 1997 року за N 571/2375.
3. Юридичному управлінню (О.І.Ляшенко) разом з Відділом міського електротранспорту (В.В.Вірченко) забезпечити подання в установленому порядку зазначеного наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.
4. Відділу міського електротранспорту (В.В.Вірченко) довести цей наказ до відома підприємств міського електротранспорту.
5. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Г.Г.Махова.

Віце-прем'єр-міністр України,
Міністр будівництва, архітектури
та житлово-комунального
господарства України

В.В.Рибак

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства
будівництва, архітектури
та житлово-комунального
господарства України
09.10.2006 N 329

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
6 грудня 2006 р.
за N 1274/13148

ПРАВИЛА користування трамваєм і тролейбусом у містах України

1. Загальні положення

1.1. Ці Правила визначають порядок проїзду і його оплати, права та обов'язки пасажирів, а також взаємовідносини перевізників і пасажирів під час надання транспортних послуг.

1.2. Правила обов'язкові для виконання усіма працівниками підприємств міського електротранспорту незалежно від форм власності (далі - підприємства), які надають послуги з перевезення пасажирів та їх багажу трамваями, тролейбусами, а також пасажирами.

2. Терміни та їх визначення

У цих Правилах терміни вживаються в такому значенні:

багаж - речі, упаковані для перевезення предмети, розміром більше 60 x 40 x 20 см або вагою понад 30 кг, а також довгомірні предмети завдовжки більше 150 см та діаметром понад 10 см (крім лиж), які перевозяться пасажиром;

ручна поклажа - речі, упаковані для перевезення предмети, розміром до 60 x 40 x 20 см або вагою до 30 кг, а також довгомірні предмети завдовжки до 150 см та діаметром до 10 см, які перевозяться пасажиром;

диспетчер - особа, яка регулює рух транспорту чи роботу підприємства;

кондуктор - особа, яка збирає плату за проїзд у трамваї, тролейбусі, та видає разовий квиток або здійснює продаж абонементних талонів пасажиrowі, перевіряє наявність документів на право проїзду;

контролер - особа, яка здійснює контроль за оплатою проїзду пасажира і провезення багажу;

рейс - рух трамвая, тролейбуса від початкової до кінцевої зупинки маршруту;

розклад руху - графік (таблиця), що містить відомості про час, місце, послідовність виконання рейсу.

Інші терміни, що використовуються у цих Правилах, уживаються у значенні, установленому статтею 1 Закону України "Про міський електричний транспорт" та

пунктом 5 Правил надання послуг міським електричним транспортом, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2004 року N 1735.

3. Порядок проїзду і його оплати

3.1. Витяги з Правил у частині прав, обов'язків та відповідальності пасажирів і працівників перевізника, які безпосередньо контактують з пасажиром, місцезнаходження та телефони підприємств, а також інша візуальна інформація, визначена підпунктом 3.3.5.7 Правил експлуатації трамвая та тролейбуса, затверджених наказом Державного комітету України по житлово-комунальному господарству від 10 грудня 1996 року N 103, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 березня 1997 року за N 66/1870 (далі - Правила експлуатації трамвая та тролейбуса), повинні розміщуватись у салонах трамвая (тролейбуса) на видному та зручному для пасажирів місці.

3.2. Право на проїзд у трамваї, тролейбусі надає придбаний разовий квиток, закомпостований абонементний талон, проїзний квиток тривалого користування, картка або інше посвідчення, що дає право на пільговий проїзд згідно з чинним законодавством.

Оплата вартості проїзду та перевезення багажу здійснюється незалежно від відстані проїзду та ваги багажу згідно з установленим тарифом.

Закомпостований абонементний талон або разовий квиток дає право на одну поїздуку в межах кінцевих зупинок маршруту в одному напрямку.

Абонементні талони, разові та тривалого користування проїзні квитки дають право на проїзд у відповідному рухомому складі лише в тому місті, де вони придбані.

Проїзний квиток тривалого користування та посвідчення, що дає право на пільговий проїзд у трамваї, тролейбусі, не дають права на безоплатне провезення багажу.

Пільгові проїзні квитки тривалого користування (студентські, учнівські тощо) дають право на проїзд тільки за наявності в пасажира студентського (учнівського) квитка.

3.3. Тарифи на транспортні послуги встановлюються відповідно до чинного законодавства.

3.4. Інформаційне забезпечення пасажирів повинно здійснюватись українською та/або іншою мовою з дотриманням вимог законодавства про мови.

3.5. Спірні питання, які виникають між працівниками підприємств і пасажиром в рухомому складі, вирішуються на місці або адміністрацією підприємства згідно з підпорядкованістю. У разі непогодження пасажира з рішенням адміністрації підприємства пасажир може звернутися до відповідних структурних підрозділів, органів місцевого самоврядування, органів державної влади, зокрема до територіальних органів Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики, а також до суду в установленому порядку.

4. Обов'язки, права та відповідальність працівників міського електротранспорту

4.1. Працівники підприємств, зазначені в пункті 1.2 цих Правил, зобов'язані забезпечувати якісне обслуговування пасажирів, які перебувають у рухомому складі та на трамвайних зупинках, створювати для них необхідні зручності, уживати всіх заходів для запобігання нещасному випадку з ними або дорожньо-транспортній пригоді, надавати допомогу інвалідам, які користуються міським електротранспортом, бути акуратно одягненими, увічливими у спілкуванні з пасажиром та одночасно вимагати від них неухильного виконання цих Правил.

4.2. Під час виконання службових обов'язків працівники підприємств зобов'язані дотримуватися вимог цих Правил та інших нормативно-правових актів, що регламентують роботу міського електричного транспорту.

4.3. У разі загрози безпеці руху працівники міського електротранспорту зобов'язані здійснити термінові заходи щодо зниження швидкості руху або зупинці трамвая, тролейбуса.

4.4. Підприємства несуть відповідальність за шкоду, заподіяну здоров'ю і майну пасажирів, а також довкіллю, згідно із законодавством.

4.5. У разі непередбачених подій, які спричинили зупинку рухомого складу на маршруті більше ніж на 10 хвилин, підприємство на запит пасажира надає довідку про тривалість затримки.

4.6. У разі виходу рухомого складу з ладу під час роботи на маршруті (лінії) пасажири, що оплатили вартість транспортної послуги, при пересадці на іншу одиницю рухомого складу повторно вартість проїзду не сплачують.

4.7. Водії трамвая і тролейбуса під час роботи на лінії зобов'язані:

мати відповідне посвідчення водія трамвая, тролейбуса;

перед виїздом на маршрут пройти медичний огляд, додержуватись визначеного режиму праці та відпочинку;

перевіряти технічний та санітарний стан рухомого складу перед початком та в процесі роботи на відповідність до вимог Правил експлуатації трамвая та тролейбуса;

під час роботи на маршруті додержуватись вимог Правил дорожнього руху, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2001 року N 1306, цих Правил, посадової інструкції та виконувати вказівки диспетчера;

суворо дотримуватись визначеного маршруту та розкладу руху, забезпечувати безпечний та регулярний рух;

зупинятися на кожній визначеній розкладом руху зупинці, у тому числі при виїзді з депо на маршрут та заїзді до депо;

не від'їжджати від зупинки з відчиненими дверима трамвая, тролейбуса і не відчиняти їх до повної зупинки, негайно зупинитися у разі відкривання дверей під час руху;

нагадувати пасажирам про необхідність оплати проїзду, провозу багажу та пред'явлення проїзних документів кондукторові чи контролерові, а також про те, що слід бути уважними та не забувати свої речі при виході з транспортного засобу;

правильно й чітко оголошувати назву кожної зупинки та наступної за нею, а при зміні маршруту - оголошувати про це на кожній зупинці;

здійснювати висадку пасажирів тільки на зупинках;

здійснювати регулювання освітлення та опалювання трамвайного вагона (тролейбуса);

вживати необхідних заходів для безпеки руху трамвайного вагона (тролейбуса) та пасажирів;

перед зачиненням дверей постійно робити оголошення "Обережно, двері зачиняються";

стежити за виконанням пасажирами цих Правил, сприяти контролерам у проведенні контролю оплати проїзду;

обмежувати посадку пасажирів через передні двері, за винятком інвалідів, пасажирів з дітьми, громадян похилого віку, посадових осіб, які мають безпосереднє відношення до руху, та посадку через усі двері в разі перевантаження трамвая, тролейбуса;

у зимовий період очищати підніжки від снігу та льоду;

сприяти посадці-висадці в трамвайних вагонах і тролейбусах, пристосованих для перевезення осіб з обмеженими фізичними можливостями, пасажиром, які користуються інвалідною коляскою, дотримуючись вимог пункту 1.7 Правил дорожнього руху, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 10.10.2001 N 1306

4.8. Водіям трамвая і тролейбуса забороняється:

порушувати маршрут, інтервал та розклад руху;

під час руху розмовляти з пасажирами, їсти, пити, палити, слухати радіоприймачі та магнітофони;

продавати пасажирам разові квитки або абонементні талони під час руху.

4.9. Водій має право:

вимагати від пасажирів виконання обов'язків, передбачених цими Правилами, а також норм поведінки в громадських місцях;

вимагати від пасажирів звільнення салону при порушенні ними даних Правил;

звертатися до працівників органів внутрішніх справ у разі порушення пасажирами громадського порядку;

перевіряти наявність та правильність оформлення документів у кондукторів та контролерів;

продавати проїзні квитки або абонементні талони пасажирам під час зупинки.

4.10. Кондуктор зобов'язаний:

мати при собі службове посвідчення, маршрутний та квитково-обліковий листи, разові квитки та абонементні талони, а також розмінну монету;

продавати пасажирам разові квитки або абонементні талони;

надавати пасажирам довідки з питань роботи підприємств й оплати за проїзд.

4.11. Кондуктор має право:

запропонувати пасажиrowі пред'явити документи, які підтверджують право на проїзд, та за їх відсутності висадити пасажира на наступній зупинці;

звертатися до посадових осіб підприємства та працівників органів внутрішніх справ у разі порушення пасажирами цих Правил.

4.12. Контролер зобов'язаний:

мати службове посвідчення, нагрудний знак (жетон, картку тощо) з особистим номером контролера, прикріплений на лицьовому боці верхнього одягу, квитанції встановленого зразка, а також засоби, необхідні для вимірювання ваги та лінійних розмірів багажу;

попередньо повідомити водія про початок проведення контролю, пред'явивши своє службове посвідчення;

на першу вимогу пасажира пред'явити своє службове посвідчення, повідомити про місце роботи, телефон та місцезнаходження підприємства;

зробити відмітку про проведений контроль у відповідній дорожній документації.

4.13. Контролер має право:

поза чергою входити в салон трамвая і тролейбуса через передні двері;
перевіряти додержання вимог цих Правил пасажирами та кондуктором;
вилучати в пасажирів недійсні проїзні документи (які не пізніше наступного дня повинен здати до служби збору виручки або у відділ контролю).

Недійсними проїзними документами вважаються:

використаний проїзний квиток або абонементний талон;
абонементний талон, на якому неможливо визначити код компостера (якщо це не є наслідком несправного компостера);
прострочені проїзні квитки тривалого користування.

4.14. Відповідальність за виконання зобов'язань щодо перевезення пасажирів згідно із договором про організацію надання транспортних послуг; відшкодування збитків, заподіяних здоров'ю і майну пасажирів, а також довкіллю; надання інформації про фактичні обсяги транспортних послуг покладається на перевізника згідно з Законом України "Про міський електричний транспорт"

5. Обов'язки та права пасажирів

5.1. Пасажири повинні поважати працю працівників підприємств, сприяти їм у виконанні службових обов'язків, підтримувати громадський порядок на зупинках та в салонах рухомого складу.

5.2. Посадка (висадка) пасажирів здійснюється лише на встановлених зупинках та після повної зупинки транспортного засобу.

Входити в салон трамвайного вагону (тролейбуса) дозволяється після закінчення виходу пасажирів через усі двері, крім передніх першого за напрямком руху трамвайного вагону (якщо це поїзд) або тролейбуса, а виходити - через усі двері.

При вході пасажири повинні дотримуватись черги, а після оголошення про зачинення дверей - припинити посадку.

5.3. Входити через передні двері трамвая, тролейбуса мають право пасажири з дітьми до 7-річного віку, вагітні жінки, особи з явними ознаками інвалідності, громадяни похилого віку, працівники підприємств, які мають відповідні посвідчення.

5.4. Розміщення пасажирів на зупинці тролейбуса має бути не ближче ніж 0,5 м до краю тротуару.

5.5. Пасажири зобов'язані:

мати при собі документи, які засвідчують право на проїзд та провезення багажу в трамваї, тролейбусі, завчасно придбавши такі документи поза рухомим складом (у касах підприємств або в інших юридичних та фізичних осіб, які їх реалізують на основі угод з цими підприємствами: кіосках "Укрпошта", "Міськдовідка" тощо), а також абонементні талони та разові квитки безпосередньо в рухомому складі в кондукторів чи водіїв під час зупинки;

сплатити свій проїзд, закомпостувавши абонементний талон або придбавши разовий квиток у кондуктора чи водія;

зберігати разові квитки та закомпостовані абонементні талони до кінця поїздки;

сплачувати за перевезення кожного місця багажу;

після прибуття на кінцеву зупинку маршруту звільнити салон трамвайного вагона (тролейбуса);

пред'являти для перевірки документи, що засвідчують право проїзду на вимогу контролерів, водіїв, кондукторів, посадових осіб, зазначених у пункті 6.3 цих Правил;

дбайливо ставитись до обладнання та майна, дотримуватись громадського порядку та чистоти в салоні та на зупинках;

за можливості не затримуватися біля дверей салону та не загороджувати багажем підходи до них;

не заважати входу і виходу пасажирів, а також відчиненню і зачиненню дверей;

під час руху трамвая, троллейбуса зберігати особисту безпеку: по можливості стояти обличчям у напрямку руху, триматись за поручні або сидіння тощо;

бути взаємоввічливими, поступатися місцем інвалідам, громадянам похилого віку, пасажирам з дітьми та вагітним жінкам;

завчасно готуватися до виходу при під'їзді до зупинки призначення та подати сигнал водієві дзвінком або голосом у разі виходу на зупинці "На вимогу";

припинити висадку після оголошення водія про зачинення дверей;

у разі виявлення у салоні трамвая, троллейбуса забутих речей, документів, грошей або інших цінностей здати їх кондукторові, водієві або диспетчерові на кінцевій зупинці маршруту.

5.6. Пасажирам забороняється:

відволікати увагу водіїв під час руху розмовами, придбанням абонементних талонів тощо;

перебувати в кабіні водія;

провозити: вибухонебезпечні, легкозаймисті, отруйні, їдкі речовини з різким запахом та наркотичні речовини; колючі, ріжучі предмети без належної упаковки; вогнепальну зброю без чохла та дозволів на носіння та зберігання; громіздкий багаж розміром більше ніж 100x50x30 см або вагою понад 40 кг, речі довші за 190 см та діаметром більше 30 см (крім дитячих та інвалідних колясок, велосипедів, що складаються, та лиж), а також тварин (крім дрібних звірів і птахів у клітках, а також собак у намордниках за наявності повідків та котів з пред'явленням відповідних документів на них);

проїжджати в одязі та провозити багаж, що забруднюють одяг пасажирів, обшивку салону та сидіння;

перебувати в салоні в нетверезому стані, палити, умикати голосно музику, висовуватись з вікон;

ставити дітей, багаж та ручну поклажу на сидіння;

входити в салон трамвая чи троллейбуса з морозивом;

користуватись аварійним обладнанням без потреби, приводити в дію систему екстреного гальмування та відчинення дверей, а також сигналізацію екстреної зупинки;

відчиняти двері під час руху і навмисно заважати їх відчиненню або зачиненню на зупинках, крім потреби запобігання нещасному випадку;

смітити в салоні, псувати салон та його обладнання, викидати з вікон на проїжджу частину сміття та інші предмети;

порушувати громадський порядок.

5.7. Пасажир має право:

на безпечний, своєчасний і якісний проїзд до місця призначення;

на одержання необхідної, доступної, достовірної та своєчасної інформації про умови і порядок руху та надання транспортних послуг, відшкодування завданої йому шкоди;

безплатно провозити з собою дітей віком до 7 років;

безплатно провозити з собою ручну поклажу, одну пару лиж, дитячий візок, санки, велосипед, дрібних звірів і птахів у клітці, собаку в наморднику з коротким повідком, kota, дрібний садовий інвентар у відповідній упаковці;

на вирішення спірних питань щодо надання транспортних послуг у судовому порядку.

6. Контроль оплати проїзду пасажирями та їх відповідальність

6.1. Перевірка наявності проїзних документів у пасажирів проводиться під час руху транспортного засобу.

6.2. Порушення даних Правил (безквитковий проїзд, а також безоплатне провезення пасажиром дитини віком від 7 до 16 років або неоплаченого багажу) тягне за собою адміністративну відповідальність у вигляді штрафу згідно з чинним законодавством.

Крім штрафу, пасажир повинен сплатити вартість проїзду.

6.3. Штрафи за порушення даних Правил накладаються начальником трамвайно-тролейбусного управління, начальниками трамвайного чи троллейбусного депо, начальниками служб руху і районів руху трамвайно-тролейбусних управлінь, а також контролерами трамвайно-тролейбусних управлінь і стягуються на місці.

6.4. При стягненні штрафів порушникам видаються квитанції встановленого зразка, бланки яких належать до документів суворої фінансової звітності.

У разі відмови пасажирів сплатити штраф він може бути висаджений на найближчій зупинці, а у разі злісної непокори - доставлений до найближчого органу внутрішніх справ для вжиття заходів відповідно до чинного законодавства.

6.5. Пасажир з багажем, забороненим для перевезення, підлягає висадці на найближчій зупинці.

6.6. За псування трамвайного вагона (тролейбуса) або їх устаткування пасажирів несуть відповідальність згідно з чинним законодавством України.

Начальник Відділу
міського електротранспорту

В.В.Вірченко